



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Duæ aliæ Theologorum opiniones. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

tam sequens, aut comitans, sed præcedens: quæ quidem nostram libertatem omnino lædi, satis superque ostensum est. Deinde, quod attinet ad applicationem, & motionem, quæ Deus nos mouet, hæc sententia verbis solum ludere videtur, & primum quidem, si in eodem instanti temporis & naturæ simul Deus, & nostrum arbitrium operantur, quomodo prius prioritate a quo Deus Arbitrium mouet, sic enim necesse est, assignare instanti aliquod naturæ, prius ipsi Deo mouenti, quod nostro arbitrio non conveniat: & ita utriusque concursus non erit simul tempore, & natura.

Deinde hi Theologi abutuntur vocabulis artis. Nam Aristot. in prædicamentis cap. de modis prioris, in modis prioris assignat quandam, quem possemus vocare prius a quo, sed tale genus prioris præsentis instituto feruire non potest: hoc enim modo dicitur prius id, a quo non valet subsistendi consequentia: quale est prædicatum commune respectu particularis, ut animal respectu hominis: quod sane nihil ad præsentem controuersiam attinet.

Postremo, quod asserunt, interdum Deum operari in nobis eo genere prioris, interdum vero non, abque fundamento dicitur. Vt enim Deo assignemus diuersum modum operandi, necesse est in ipso effectu aliquid diuersum assignari: in nostris actionibus non possumus ullam diuersitatem assignare, ut constat: ergo non possumus assignare Deo diuersum modum operandi. Adde, quod nullius vilitatis est hæc prioritas, quam prædicta opinio tribuit Deo: siquidem affirmat, aliquando sine illa Deum nobiscum operari: & nihilominus nihil derogari diuinæ gratiæ, cui primas partes tribuere debemus, nec certitudini prouidentia: si quidem hæc semper certa est, & aliquando ab his doctoribus conceditur sine hoc genere prioritatis. Atque ut disputatio 88. capit. 7. ostendimus, qui sunt hæc prioritate diuinæ operationis concedunt prouidentiam, nihil certitudini illius derogant. Ceterum prædicti doctores hoc genus prioritatis, quam ipsi vocant a quo, sic explicant: non quia Deus in aliquo signo priori producat in nobis aliquid sine nobis, sed quia ipse operatur, ut prima causa, a qua penderet secunda: cum tamen ipse a secunda non pendeat. Verum hæc ratione explicata sententia multo melius impugnari potest, primum, quia ad producendum actiones voluntatis & intellectus Deus saltem indiget in aliquo genere, ut causa cooperante, nostro arbitrio, siquidem sine illo non posset tales effectus in nobis facere, saltem liberos. Deinde hæc prioritas, si aliqua est solum est prioritas perfectionis, quatenus iuxta Aristot. in prædicamentis cap. de modis prioris id, quod nobilius est dicitur prius: hoc autem modo non quandoque, sed semper Dei efficacitas prior est, non solum in operibus gratiæ, sed etiam in omnibus aliis operibus adhuc naturalibus, & in ipsa substantia actus peccati: hoc autem nihil refert, ut defendant Deum præfiniri opera nostra libera & prædeterminare arbitrium (ut ipsi loquuntur) non habita ratione concursus nostri, & multo minus, ut priores partes, & potissimas tribuant gratiæ Dei sicut patet ex superioribus. Nam gratiæ Dei alio modo tribuendas esse priores & potiores partes iuxta mentem Augustini, & Patrum, patet ex disputatione 88. Et hæc tenet contra quintam opinionem varie expli-

catam pugnatum est: iam vero ad sextam gradum faciamus.

CAPVT V.

De aliis Theologorum opinionibus.

Nonnulli Theologi & contrario dixerunt, primum quidam, Deum non præfinisse actus nostros, siue bonos, siue malos secundum substantiam ipsorum, aut præuiam determinationem arbitrii nostri: deinde determinationem ad unam partem potius, quam ad aliam siue in bonis, siue in malis actibus quoad substantiam ipsorum, esse quidem a nobis, & a Deo, sed primam radicem, & causam illius esse liberum arbitrium. Ex quo inferunt, prius intelligi determinationem nostram, quam Dei prædestinationem, & præuisionem: nam eodem modo res inter se in æternitate, sicut in tempore comparantur. Eundem etiam ordinem assignant in operibus gratiæ, quod attinet ad consensum, & cooperationem: concedunt tamen a te nostram, & Dei cooperationem præcedere gratiam operantem & excitantem, nempe vocationem. Hanc sententiam tradiderunt Catholici in opusculo de præscientia, & prouidentia Dei cap. vii. Antonius de Corduba lib. 1. qu. 5. d. 10. Iulius Sirenum lib. 3. de deo cap. 11. usque ad 14. Oporus lib. 9. de infinita: eundem etiam ordinem in malis operibus posuit Marfil in 1. qu. 45. art. 2. in quodam dubio post 4. conclusionem. De bonis autem, tamen si non aperte loquatur contrariam tamen sententiam in tacite videtur. Ex hac doctrina Antonius de Corduba colligit discrimen inter causas secundas naturales, & liberas. Nam licet utraq; modificentur, & determinant diuinum cōcursum, non tamen eodem modo, naturales enim causæ solum determinant Deum ad modum operandi naturaliter, non ad hoc, vel illud producendum in specie, aut individuo: quia ex se Deus determinatur ad hoc potius quam illud efficiendum, licet causæ naturales, & particularis modificetur vniuersalem causam, creatam, nempe cœlum, ut hoc potius quam illud producat, non solum in specie, sed etiam in individuo. Libera autem agentia determinant Deum ad modum operandi libere, verum etiam ad hoc potius, quam illud in individuo producendum: ita ut ex se Deus indifferens sit, ut voluntate sua cooperetur cum nostra in eam partem, in quam viderit ipsam se determinare. Concedunt igitur prædicti doctores tria instantia: primum in quo voluntas nostra gratiæ præuenitur; secundum, in quo ipsa se determinet ad consentiendum, vel repugnandum vocationi; tertium in quo Deus cum illa concurrat: atque eundem ordinem in æterna præscientia, & præuisione proportionem, constituunt. Quinimo ex recentioribus, qui hæc amplectuntur sententiam, nonnulli affirmant ita loquendum esse: non quia Deus voluit me loqui, ego loquor; sed quia ego loquor. Deus voluit me loqui.

Fauet his omnibus Ruardus Tap. artic. 7. §. Deum propositio. Qui liberum esse censet asserere, priorem esse determinationem voluntatis nostre, vel diuinæ in consensu, & operatione libera, tam in operibus gratiæ, quam naturæ: quamuis in sententiam, quam hæc tenet reuoluitur, magis inuoluntariam, quam hæc tenet reuoluitur, ita philosophantur, ut hoc pacto explicent, & defendunt concordiam nostræ libertatis cum præuisione diuinæ. Nam cum videatur necessarium, ordinem aliquem

aliquem assignare inter determinationem voluntatis nostrae, & diuinæ, si aliqua ratione. Dei præfinitio esset prior, nulla videtur superesse in nobis libertas, vt hæcenus probatum est: oportet ergo decretum Dei posterius esse nostræ libertati, & determinatione, sicut etiam est diuina præscientia, vt ex illa nulla in nostris actionibus oriatur necessitas præcedens, sed solum sequens, quæ non tollit, sed integram supponit nostram libertatem. Tam etiam, quia si voluntas nostra non ex se determinatur, sed ab alio: potius videretur agi, quam agere, & se ipsam mouere: quod libertati maxime repugnat.

Hanc sententiam nonnulli Theologi nostri temporis seuerius notant, quam par erat. Videntur enim illis Pelagiana, quod dicat determinationem nostram prius natura esse, quam gratiæ cooperationem, & ita Pelagianis consentiri, qui bonorum operum initium ex nobis esse dicebant. Ceterum licet opinio mihi nullo modo probetur, ea tamen nota digna non est, nam longe abest ab errore Semipelagianorum, cuius insinulator. Illi enim, vt vidimus disput. 89. cap. 4. ita ex nobis initium bonorum operum, & iustificationis concedebant, vt præcederent ex solo arbitrio abique vlla præuenienti gratia opera quædam bona, non natura, sed tempore, quorum intuitu Deus gratiam præuenientem, & operantem largiretur: id quod prædicti Doctores in memorata opinione nequaquam concedunt: quia solum docent, liberum arbitrium gratiæ excitante, & operante præuenientem ex se prius natura determinari ad consensum, quam gratiæ & voluntas Dei cum eo cooperetur. Asserunt vero eandem consensum simul tempore procedere à nostro libero arbitrio, & à gratiæ, & voluntate Dei cooperante. Nihil igitur contra hos docuit Consiliū Arausicum secundum, neque etiam Aug. dum aduersus Semipelagianos disputat, & probat Deum facere in nobis, vt consentiamus: id enim non putant fieri per aliquam applicationem nostræ voluntatis, quæ esset à solo Deo, antequam ipsa se determinaret, sed per solam vocationem excitantem, & preparantem voluntatem nostram: vt cap. præced. & in disput. 88. cap. 8. notauimus. Neque vsquam Concil. Arausicum, aut Aug. examinat, quænam esset prior natura determinationis nostræ voluntatis an cooperatio diuina.

Nihilominus sententia prædicta mihi non probatur. Tum quia impossibile est, in aliquo momento priori naturæ voluntatem nostram prius operari, aut determinari, quod idem est, quam Deus cum illa operetur: quare nec in æternitate intelligi potest illius determinatio sine decreto Dei concurrendi cum illa. Tum etiam, quia hæc opinio non nihil gratiæ Dei cooperanti derogare videtur: cum enim voluntas nostra non tantum indigeat ad operandum excitatione, sed etiam cooperatione gratiæ: vt consentiat excitationi; indigeat etiam cooperatione, vt se determinet ad consensum: quomodo ergo in aliquo priori intelligitur determinata sine gratiæ cooperatione? Quare modum illum dicendi: *Quia ego loquor, Deus vult me loqui, non contra: & quia ego credo, Deus vult me credere, non contra: ego quidem nulla ratione concederem, cum ipse actus credendi, & loquendi tribuatur arbitrio sine gratiæ cooperatione.*

Demum aliqui hac oppressi difficultate dicunt, Deum ab æterno non voluisse, & decreuisse opera

Vázquez in 1. part. Tom. I.

nostra sigillatim, sed in genere tantum, & in vniuersum definisse paratum cum quouis operari iuxta ipsius determinationem. Hanc vero opinionem amplectuntur, vt defendant ex præfinitione Dei nullam necessitatem imponi nostræ voluntati contra libertatem suam. Tum etiam, quia si necessarium esset Deum præfinire, & velle ab æterno opera etiam gratiæ sigillatim, sequeretur, iis, qui non operantur, neque vocationi consentiunt, aliquid necessarium deesse ad operandum, scilicet decretū illud, ac proinde mirum non esset, si non operarentur, cum sine illo operari non possint.

Horum tamen sententia mihi non probatur, Non probatur etiamque impugnari disput. 78. cap. 1. nam cum necesse sit non tantum in aliquibus, sed etiam in omnibus operibus distinctam, & singularem Dei providentiam fateri: necesse quoque est voluntatem Dei circa singula opera nostra sigillatim versari. Ita enim necesse est, cōcedere singularem Dei voluntatem circa singula fuisse ab æterno: sicut necesse est, in tempore Dei voluntatem circa singula distincte versari: atqui Deus in tempore singula nostra opera voluntate sua distincta, & singulari operatur: ergo etiam ab æterno nobiscum fieri sigillatim præfinit. Id autem ex Patribus expresse tenent Grego. Mag. lib. 12. Moral. cap. 1. ubi inquit: *Cuncta Deus præfinit, ante secula decreuit, qualiter per secula disponit.* Idem docuit Elias Cretensis in orat. 1. Nazianz. in illa verba: *Sed ne omnium voces, &c.* & Concil. Valent. sub Lothario Imperatore cap. 3. Fulgentius lib. 1. ad Monimum capit. 14. & passim Aug. cum asserunt, Deum ea ab æterno prædestinasse, quæ in tempore voluntate sua facturus erat. Quod vero Damascen. negat, æternam præfinitionem in Deo nostrorum operum, alium sensum habet, de quo seq. cap. dicemus.

Porto Deum non deesse in necessariis ad operandum, etsi a se ab æterno non decreuerit, cum his, aut cum illis concurrere: exiis, quæ diximus disput. 93. cap. 6. aperre deducitur. Idem quim dicendum est de æterno Dei decreto, quo definiuit in tempore concurrere, atque de ipso concursu, & cooperatione, quia non aliter necessarium est decretum Dei ad operandum, quam ipsa Dei cooperatio: hæc autem omnibus negatur, qui gratiæ excitanti respondere nolunt, aliis vero qui respondent cōceditur. Sed cum hæc Dei cooperatio vni cuique sit in sua potestate, & iis tantum desit, qui consentire nolunt, ideo dicendum est, nihil vlli deesse necessarium ad operandum necessitate antecedenti, bene tamen necessarium necessitate committanti: ac proinde talis defectus libertati arbitrij non aduersatur, vt loco citato explicauimus. Idem prorsus de æterno decreto Dei concurrendi nobiscum sentiendum est: quia non alio modo est necessarium, quam ipsa in tempore cooperatio. Hac ego ratione negari non debet, id quod omnibus hæcenus indultatum fuit, & summæ perspicacitati, & curæ diuinæ prouidentię summo opere conuenit, videlicet Deum, singula opera nostra, quæ facit nobiscum in tempore, ab æterno distincte, & sigillatim præfinisse.

CAPVT VI.

Vera sententia, & ratio concordie arbitrij nostri cum præfinitione Dei.

Iea, quæ à nobis tradita sunt disput. 68. cap. 4. & disput. 88. attentius considerentur non minus

K k k 3

facile

Gregorius 3

33

Elias

Concil. Val.

Fulgent.

August.

Etiam cum

Deum non

decreuit cum

aliquo con-

currendi, non

deest in ne-

cessario.

34